

Weinig juveniele zandhagedissen?!

Meerdere waarnemers namen de afgelopen tijd contact met mij op omdat ze tijdens hun monitorbezoeken veel minder juveniele zandhagedissen zagen dan voorheen. Een waarnemerseffect als gevolg van de hete en droge zomer, of zijn er daadwerkelijk weinig juvenielen geboren afgelopen zomer?

Waarnemerseffecten hete en droge zomer

De recordzomer van 2018, volgens het KNMI de warmste zomer in minimaal drie eeuwen, heeft natuurlijk grote invloed op koudbloedige dieren zoals reptielen en het waarnemen van deze dieren. De dieren hoeven bij dergelijke hoge temperaturen vrijwel niet te zonnen terwijl zij juist tijdens het zonnen goed zichtbaar zijn. Het is dus niet vreemd dat er afgelopen zomer minder dieren zijn waargenomen... ze waren minder zichtbaar vanwege de hoge temperaturen.

Invloed op legsels zandhagedis

Ondanks dat dieren deze zomer minder zichtbaar waren kunnen er wel degelijk reële effecten optreden als gevolg van de hitte en droogte. Zandhagedissen zetten hun eieren af in

Juveniele zandhagedis op boomstronk. (Foto: Arnold van Rijsewijk)

Jonge zandhagedis komt uit het nest. (Foto: Ineke Schaars)

zelf gegraven holletjes van 5-10 cm diep. Door de aanhoudende hitte en droogte kan de bovenste laag van de bodem helemaal uitdrogen en zijn structuur verliezen waardoor legsels verloren zijn gegaan. Ook is het afsterven van embryo's door te hoge incubatietemperaturen goed mogelijk. Daar tegenover staat het feit dat juvenielen afgelopen zomer eerder geboren werden vanwege de hoge incubatietemperatuur en dus een betere kans hebben hun belangrijke eerste overwintering te overleven.

Andere soorten

Hoe zit dat nou bij de andere reptielen in Nederland? De levendbarende soorten hebben uiteraard geen last van te hoge incubatietemperaturen en instortende holletjes. Voor deze soorten zou de zomer van 2018 (voor wat betreft het voortplantingssucces) een hele goede moeten zijn. Die andere eierleggende hagedis in Nederland, de muurhagedis, heeft zo'n beperkte verspreiding dat een vergelijking met de zandhagedis lastig is. Wellicht dat de data van 2018 bij deze soort ook een dip in het aantal juvenielen laat zien, dat wordt deze winter duidelijk als we de data van 2018 gaan analyseren. De enige eierleggende slang in Nederland, de ringslang, gebruikt geen zonne-energie voor incubatie maar rottingswarmte en zal dus voor wat betreft het voortplantingssucces, geen grote hinder hebben ondervonden door de droge en hete zomer.

Doorgaan met monitoren

Om zekerheid te kunnen krijgen is het zaak te blijven monitoren. Mochten er inderdaad (veel) minder juvenielen zijn geboren afgelopen zomer dan moet dat voorjaar 2019 zichtbaar worden door weinig subadultjes op de trajecten.

Ingo Janssen

Vorstslachtoffer

Soms komt een natuurbericht net te laat uit, zo meldt Willem Drok n.a.v. het verschijnen van het natuurbericht 'Ademnood door glazen plafond'. (Zie www.NatureToday.com) Hij vond op 11 maart jl. een dood mannetje kleine watersalamander onder het ijs toen hij een gat in het ijs van zijn poel maakte.

Door de uitzonderlijk warme januari-maand, die veel salamanders heeft doen besluiten eerder naar de tuinvijvers en andere voortplantingswateren te trekken, kwam de korte vorstperiode in maart als een doodsteek. Hoe zal het deze winter verlopen?

Kleine watersalamander dood door vorst. (Foto: Willem Drok)